

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.50

Pol leta 2.30

Četrto leta 1.20

Pri oznanilih in ravno tako pri „poslancah“ se plačuje za navadno tristopno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat

7 „ „ „ 2 krat

6 „ „ „ 3 krat

Za večje širke po prostoru in pri oznanilih vsak pot 30 kr. za kolek,

SOČA

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternoliju in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Via della caserma 60“

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredniku: Viktorju Dolencu v Gorici, Con. del Cristo 186 blizu živinskega trga, kjer se nahaja tudi upravnništvo. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delavec in drugimi nepromožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Čehi pa državni zbor.

V notranjem političnem življenju Avstrije smo, nij davno, dožveljeli nov vzgled, kako trdne volje, dosledno in zložno zua v politiki postopati prvi slovaški narod česki.

Pri volitvah lanskega leta v državni zbor so, kakor znano, nekaj duij prej ko je začel zborovati ta zbor poslanci federalistične stranke stopili v posebno pretresovanje, da odločijo, ali imajo stopiti v državni zbor ali ne.

Čehi niso mnogo premišljevali, temuč z ozirom na vse okoliščine in zlasti na svoje državno pravo so sklenili, da ne stopijo čez prag lesenjače, da se vrnejo domov s prepričanjem, da ne pri tobijo v zboru nič, kar bi koristilo njim in drugim narodom avstrijskim. Vsi drugi poslanci te stranke pa sklenejo nasprotno nadjaje se, da bo le mogoče vpotiti poravnavo mej njimi in centralisti, to je mej avstrijskimi narodi. Ošabni centralisti sklenejo, naj se vzamejo Čehom mandati, pa nove volitve naj se razpišejo, in tako se je zgodilo. Mej tem je grof Hohenwart stavljal predlog, naj se vendar pretresujejo uzroki českih poslancev v posebnem odseku in po tem v zboru, in predlagal je to z nado, da bo mogoče pri tej razpravi državna ta prašanja poravnati. Prišli so tudi moravski poslanci tako prišli od svojih volilcev, ki so mislili, da bi boljše popustiti staro taktiko in se podati na parlamentarno bojišče, češ, da jim zraste tam kaka cvetlica. Toda Hohenwartov predlog ne obvelja in — nove volitve so se mej tem na Českem vršile. Moj Čehi je pa stranka imenovana mladočeska, kakor pri prvih volitvah, navdušeno delala na to, naj se sreča išče v središču na Danaji, naj se stopi mej krut: centraliste pričakovaje, da jih ometajo tehni razlogi in blagor Avstrije. To prašanje se je po časopisih in govorih vsestransko

pretresovalo, in marsikatera ostra, celo grenka beseda se je spregovorila. Česki narod je po vsem tem prav podučen šel volit, izid je bil pa ta, da so občine na deželi in mesta le deklarante izvolili, in samo vodja mladočehov Sladkovski je izvoljen in še ta z malogo, da se poda večini.

Česki narod je po tem takem po dolgem vsestranskem premišljevanju sam odločil svojo osodo, izreki da ostane doma, kakor v svoji trdnjavi, da ne odda nič od svojih starodavnih in svojih prsih še živih pravic, in tej razsodbi po ogromni večini izrečeni se gotovo doma vsi ulajo.

To glasovanje ljudstva je ojačilo ves česki narod, in mora veliko moč imeti tudi v druge narode in narodovne kroge, kajti ne veljajo več tisti govori in tolažbe centralistov, da je narod zapeljani po nekaterih voditeljih, po drugih pa zatiran. Česki narod je javno, glasno, zložno pa svobodno izrekel, da ne mara za dozdovne koristi, za malečnosti, ali kako kost; temuč da mu je svoje pravo nad vsem. Trpel je dozdaj uže mnogo ta narod, ali nasprotniki, ki so vse poskušali, niso ga mogli toliko omečiti, da bi se udal in odjenjal. Še hoče prestatii vse nadlegovanje in sovraštvo svojih sopernikov ponosno se naslanjaje na svoje pravo. Zares pogumni so ti Čehi, vredni unuki hrabrih Husitov 15. stoletja, kateri so svoje pravo v krvavih bitkah branili skoro soper vez tačas znani svet; zmagali so jih pa kmalo po tem, ko so se razdelili v dva tabora v zmerne in odločne Husite.

Krasen ta vzgled neustrašivega domoljubja in politične zrelosti mogočno upliva tudi v česke soperbrate. Javno muenje se začinja tudi na Moravskem jasnosti in povračati k stari taktiki, in tamošnji poslanci, te prikazni kaj veseli, pripravljajo se uže, da popustijo pri prvi priliki državni zbor. Naj bi to storila tudi vsa druga opozicija, kakor hitro se prepriča, da z ustavoverci nij nikoli mogoče poravnave, da bode

enkrat konec tem državnopravnim homatijam, da se uredijo pravne razmere mej avstrijskimi narodi, da bo Avstrija zopet zložna in vesled tega močna. Čas je, kajti bodočnost Evrope je temna, in prej ko ne nas čakajo hude nevihte. Da se to previdi nij treba pazljivemu človeku preroku biti, stvar je lahko razumljiva. Poravnava z narodi pa nij težavna, dokaz nam je dandenes Hrvatska, in poravnava je prekorigstna obomu strankam, dokaz nam je zopet Hrvatska, najbolje hasnila bo pa državi.

Naj se ne reče, kakor se pravi: Čehi sami so največ krivi, da poravnave še nij. Ko ne bi bili zapustili zboru, gotovo ne bi se bila mogla vestava prenarediti, in poravnava bi uže bila gotova. To so besede malosrčnežev, katerih ne prepriča nič, če se tudi vedno ponavlja, da Poljaci in drugi njihso dobili nič kot zasmeh in zaničevanje, če so tudi pohlevno beručili, k večemu se jim je vrgla kaka mrvica. In tudi to Čehi opravičuje, da se niso nikoli mogli zanašati na Poljake in druge Slovane.

Res je sicer, da bi bili Čehi v parlamentu zabranili direktne volitve, ali na drugi strani je tudi res, da oni ne bi bili pridobili prenaredbe ustave v federalističnem zmislu. Zabraniti neposredne volitve je bilo mogoče tudi drugim, ki so v lesenjači ostali, ko bi se ne bili izneverili federalizmu. Ne Čehi, ampak krivi so tisti, ki niso ostali zvesti zavezniki Čehom. Kedor je mož beseda temu ne gre graja, in nij odgovoren za slab izid, ampak tisti Poljaci, koji kovači svoje lastne neprestane nesreče so iz sebe, ter so vesled svoje veterinarske politike sebi v pogubo, a drugim v nezgodo.

Čehi so odločne deklarante izvolili, kateri ne pojdejo v državni zbor. Kaj neki počnejo predsednik in večina tega zboru? Ali se mari zopet ponovi staro početje da jih pahnejo iz zboru, ter razpišejo nove volitve; pa to ne pomaga nič, kakor smo videli. Prej

LISTEK.

Neusmiljeni sovrag.

(Povest iz francosko-pruske vojske, posl. Dav. Hostnik.)

II.

Mesec je minul, pa sta bila poročena. To je bilo ravno proti koncu maja. Zeleno gnezdo, ki se zove Berceau, je bilo takorekoč nastlano s cvetjem. Vesele pesni so se povsodi razlegale. Bilo je krasno pomladansko jutro, ko sta šla Bernadin in Marjeta obdana od prijateljev, v malo cerkev, ki je bila vsa z bršlino obrasčena. Godci so igrali pred njima vesele napeve, in Reine-Alix ja je spremljevalo tako živahnim korakom, kakor bi šla k svoji poroki, od katere je uže šestdeset let preteklo. Kako so bili vsi veseli. Ko ja je svatec blagoslovil, ko se je svatba nehala praznovati, ko so gosh obmolknile, in je noč pala čez zemljo, sedela je Reine-Alix sama pri oknu, ter premišljevala. Svit lune je dopuščal stari ženi, da je razločila vsako hišo, vsak laz, kjer je rastle zeleno žito. Reka se je svetila, kakor čisto srebro, križani bog na cerkvenem zidu je bil popolno bel. Vse ja je bilo ljubeznjivo, vse jo je genilo v srce, kar se mora zgoditi le kmetu, ki prebiva na enem kraju od groba do zibel. V tej polovični temi je videla najmanjšo reč, kakor ko bi bila popolno razsvitljena. V času otročje mladosti, v radosti in preskušnjah materinstva, v žalosti vdovskega stanu, v dnovih pomaukanja, bojevanji in boleznih, v resnobni starosti, vedno je gledala po tej senčnati ulici z nizkimi stanicami, ki so bile podobne uljnakom, vedno je uživala krasni prizor zelene odeje, omejene z gozdi, po kateri se je vila srebrna voda, katere konca oko nij videlo.

Vsak hribček, vsaka steza jej je bila sveta zaradi nštevilnih spominov, vsi njeni znauci preljudi ranjki,

so počivali pod onim velikim križem, pod katerim bo tudi ona, kadar pride čas, da se združi s svojimi dragimi. Solze hvalečnosti do božje previdnosti se jej ulijo po nagubanih licih; tresoča se kolena se jej upogujejo, in Reine-Alix začne moliti za svoje otroke, da bi jim bog dal živeti in umreti v tej dragi hiši, kakor njej.

Leto preteče, kar je bila Marjeta gospodinja v tej hiši. Bernadin je bil vedno resnobege značaja. Živahnost in radost njegove sproga pa je posijala v njegovo notranje, katero se je počasi ogrelo. Reine-Alix je bila vedno vesela, da je Marjeta dala svojemu vnuku za ženo. Kar se tiče Bernadina, je malo govoril, kajti govoriti nij bila njegova stvar; toda v njegovem pogledu je igralo mirno veselje neplašene sreče, in vselej je ljubeznjivo govoril z babico ali soprogo. Dete, ki je prvo veliko noč prišlo na svet, je ravno začelo izpoznavati glas stare matere: obračal se je od prsi, kjer je živjenje dobival ter stegal nežne ročice proti ljubljeni stari ženi.

Čas žetve se je približal. Nikdar še žito nij tako plenjalo, kakor letas, vsakdo je obilno našel, in kmetje ki so po navadi tožili, da je letina slaba, to leto niso mogli tajiti, da s trga prinašajo lepe denarje. Nekega lepega večera po letu je bilo, da so sedeli vsi vaščani pred hišami, se pogovarjali in norčevali in z otroki igrali. Pa pride sem po česti poprejšnji Marjetini gospoda. V mestu je bil. Ko pride do Reine-Alixine hiše, postoji, ves potr. Slabe novice! deje, ter izleče časnik iz žepa, slabe novice! vojsko bomo imeli. — Vojsko? — Vsa vas se vstopi okolo njega. Vaščani so bili pač uže slišali, da je šel marskak mlad Francoz na Rimsko, v daljno Afriko, ali celo v Mehiko, in da ga je sovražna krogla tam prezgodaj usmrtila, in tako strašne misli niso nikoli imeli, da bi tudi v Franciji, pred vsem v njihovi vasi, kedaj rožljale sovražne sablje.

— Le berite! reče stavec ter pomoli krojaču Picotu tiskan list. Picota je imela cela vas za najbolje

učnega. Picot začne ugibati besede in izjeclja počasi, da je Pruska Francoski vojsko napovedala. Mej ženam, katerih sinovi so bili vojaki, se začne dolgotrajno stokanje, drugi pa zopet prestrašeni uprašujejo: Ali se bo nam kaj žalega storilo?

— Nam? upraša zaničljivo krojač. Bežite, bežite! Naša hrabra vojaka bo v Beroliau, preden bo štirinajst dni, časnik tako govori.

Vsak mu to verjame, kajti nihče nij dobro vedel, kaj je: Berolin, pa si tudi uprašati nij nihče upal. — Kaj bo naš deček počel, o bog so usmili! zdihuje stara mamica, katere sin je bil vojak.

Reine-Alix se domisli dneva, ko je oni jezdec po vasi klical: zmaga, in ko so ona in njeni sorodniki na holmcu zakurili kres v znamenje veselja.

— Ali bo pa kruh drag! mrmra oče župan.

Bernadin povese oči, ter ne reče ničesa.

— Zakaj si žalosten, ga upraša Marjeta, saj si prost od vojaške službe?

On strse glavo: — Ubogi ljudje bodo trpeli na en ali drugi način, odgovori Bernadin.

Vendar novica nij imela ni zanj ni za druge tako strašne oblike, kajti hudo je bilo predač, da bi si je priprosti vaščani mogli natanko predstavljati. Picot, ki je znal brati, je letal od hiše do hiše, od ljudij do ljudij, ves ob sapo, ponosno, govoreč, da si bojo Francozi v štirinajstih dneh po palačah pruskega kralja pipa trebili. Poslušalci so to radi verjeli, in ko se se razhajali spat, so rekali drug drugemu, da je ta novica izvestna. Prihotnje dni je šel iz Berceau-de-Dieu marsikateri delavec mej vrste onih čet, ki so se premikale proti Renu. Preden je šel, je rekel vsak, da se vrne okinčan s častnim križcem. Zakaj je šel, tega niti oni niti vaščani niso prav vedeli, le to so vedeli, da se ima velikost Francoske povelicati, in do tega jih je vezalo domoljubje.

Novice so od konca le malokedaj prihajale. Ako so hoteli kaj zvedeti, moral je iti kak kmet v mesto. Tudi kakov tujec je včas zšel v to samoto, pa je po-

ko ne ponovi Hohenwart svoj predlog, ki bo zdatno podpiran, in tačas bo... da centralisti pokažejo, ali jim je več mar za lastno trmoglavno sebičnost, ali za blagor države. Počakajmo torej nekaj časa, in videli bomo kmalu Avstrijo ali prijaznega obličja, ali vedno žalostjo.

Vsakako pa je želeli, da se enkrat mej opozicije dožene popolna edinost v postopanju, kajti če te nij, imajo ustavoverci zmerom prav lahko igro, vedoči, da razkosana in mej seboj prepirajoča se opozicija jim ničdar škodovati ne more in tudi sama na sebi njima prave sposobnosti državo urediti. Zatorej morejo stranke opozicije včasih, če je potrebno, posebno pa pri glavnem naskoku, zatajiti se in tam tudi Čelce posnemati.

Združenje občin na Goriskem.

(Nadaljevanje.)

Druge in morda veče nepriležnosti utegne priza-deti posilno združenje občin glede vseh opravil lastne-ga področja. Niti deželni zastop niti vlada ne moreta nikakor prezirati mnogih prošenj davkovskih občin za ločitev od županij, s katerimi so združene, bodisi da prosijo to, ker so preveč oddaljene od občinskega ura-da, bodisi za to, ker so nastale nerednosti v oskrbovanju njihovega premoženja, bodisi ker občinski zas-top zanesarja njihove posebne interese. Več katastr. občin naj se zedinijo v eno županijo zastran oskrbo-vanja opravil lastnega področja, samo za kolikor se s tem ne škoduje njihovi avtonomiji in se ne žrtvujejo njihovi interesi onim cele županije. Če se da kata-stralnim občinam poročstvo, da se kaj takega ne bo moglo zgoditi, pa tem nemajo pravoga uzroka več, da bi se branile združiti se v večje županije. Tako po-ročstvo se jim da, ako se jim privoli, da oskrbujejo same vsa tista lastna opravila, katera zadevajo samo njih interese. Sicer ne treba, da bi s županija, ob-stoječa iz več katastr. občin, vtikala v take čisto lu-kalne zadeve, ki so zaradi tega tudi manje važne.

Katastralnim občinam naj se tedaj pripusti svo-bodno oskrbovanje njih premoženja in dohodkov; to je za nje gotovo najvažnejše opravilo in v ta namen si lahko volijo svoje gospodarske svete (§. 99. obč. reda). Če so pa gospodarski sveti zmožni oskrbovati občinsko premoženje, bodo pač tudi lahko izvrševali vsak v svoji občini vse druge opravke, ki spadajo v lastno občinsko področje.

Toda občinam nastajajo v časih tudi taka opravi-la, katerih ne morejo vsaka za se omoči; postavimo kedar treba skrbeti za varnost oseb in lastnine v iz-važnejših časih skupne nevarnosti; kedar se imajo ceste delati, po katerih se zveže več občin skupaj, ki pa niso skladovne ceste, ali kedar se imajo na njih večja umetna dela izvršiti; kedar se ima najeti obč. zdravnik in mu plačo odločiti; kedar je sila skrbeti, kako bi se odvrnila ali zatrla živinska kuga, ali za-branile kužne bolezni mej ljudstvom; kedar se ima ustanoviti kak dobrodelni zavod (na pr. bolnišnice); kedar se hočejo omisiti sikalnice (zoper požare), pri ustanovljanju in vzdrževanju rednih šol itd.

Za vsa taka opravila treba zložnega sodelovanja več občin skupaj združenih, ker so dotični stroški na-važno preveliki, nego bi jih mogla prenašati ena sa-ma katastr. občina.

Nasprotno pa lahko oskrbujejo katastralne občine brez mogočega pisarenja in z malimi stroški druga svoja opravila, na primer, ustavljati in sodniji izročevati hudodelce, pri dejanjih zasačene; popravljati in vzdr-ževati poti mej vašmi iste katastralne občine; ohran-jati v dobrem stanju ulice in trgove v občini, izbirati svojega poljskega čuvaja; paziti, da se ne prodaja v občini nezrelo sadje in drugo škodljivo blago; nadzo-

vedal kaj novega. Vaščani pa tudi niso bili prav po-sebno zvedavi. Prepričani so bili, da se njihova vojna ne da zmagati, in da se bo na razvalinah palač pru-skega kralja začela za njihove sinove najlepša bodoč-nost.

Sama Reine-Alix, katere spomin je obsegal pol stoletja, se je dala mučiti skrbem.

— Kaj ste tako otožni? so jo povpraševali. Saj vanj ni treba biti. Mi smo še vselej zmagali Nemca, naši dečki nam pripeljejo pruskih goved in praskega žita, toliko, da ne bo treba nobenemu Francozu več stradati.

Toda Reine-Alix, pletkaje na solncu, strése glavo: — Otroci, jaz se spominjam časov svoje mladosti, naši vojaki so takrat zmagovali, saj slišala sem tako; vse, kar jaz o tem vem, je to, da mali Klavdij in več dru-gih nij prišlo več domov. Kar se tiče kruha, se nij dal dobiti ni za denar, in ljudje so po cestah umirali.

— A, kdaj je pa uže bilo to! jej ugovarjajo naj-maljši.

— Da, dolgo je; a to nič ne deje, stvari se, me-nim, niso nič spremenile.

Iz spoštovanja do starosti so vsi molčali, mej se-boj so pa govorili: — E, je stara, se jej pa še drugo staro zdi.

Ko se je neko popoldne solnce začelo za gore

rovali, da se ne rabijo goljufive more in tehtnice; ču-vati nad mesnicami, dovoljevati in priporočevati javne plesse v občini; odganjati potepuhe itd. Vsa ta opravi-la zadevajo samo katastralno občino in za to ne treba, da se proti nje volji za nja briga županija.

Ker bi pa kedo utegnil ugovarjati, da je oskrbo-vanje krajne policeje pretežavno posameznim katastr. občinam, dasiravno vtesnjeno v meje istih občin, naj tukaj povdarimo, da bi imele one samo pravico nad-zorovanja; važnejši del krajne policeje, t. j. je kazen-ska pravica pri prestopkih dotičnih postav in po-stavnih podpisov, ostane vedno v rokah večjih občin ali županij, ker se ta pravica p. §. 57. in 58. obč. reda izvršuje v izročnem področju; s tem se ostra-nijo oni spodbikljaji, vsled katerih je županu s podžu-panoma v malih občinah navadno tako težko sodnikom biti svojim soobčinarjem.

Naj se ne ugovarja, da bi lastna opravila katastr. občin lahko oskrboval župan dotične županije po enem izmej svojih podžupanov, ali po drugi v ta namen od-loženi osobi (§. 51. obč. reda); ta ni gre samo za po-velju in naredbe, ampak treba tudi plačevati, in kedor mora plačevati, želi, posebno v opravilih, ki njega sa-mega zadevajo, da mu ne dajajo plačilnih nalogov drugi (v tem primerljivi starešinstvo cele županije), ampak njemu je ljubo, da sam gospodari v svoji hiši.

Po tem takem bi spadala v županijsko oblast, ako bi hotele imeti kastralne občine svoje po-ebne zas-tope, vsa opravila izročnega področja, mej temi tudi kazenska pravica v zadevah lokalne policeje in po tem ona opravila lastnega delokroga, katera zadevajo vse v županijo združene občine; katastralne občine bi pa o-skrbovale vsa druga lastna opravila, katera zadevajo izključljivo njih interese. Take katastralne občine bi imele do županije samo to dolžnost, da bi jej plačevale donesek za skupne stroške in naznanjale prestopnike v zadevah krajne policeje; županija pa in katastralne občine bi glede lastnih opravil v drugi stopinji odvisne bile od deželnega odbora in prva gledé izročnih opravil od političnih oblastnij. Po tem na-činu bi bilo mogoče ustanoviti večje županije, katere bi lahko boljše od sedajšnjih izpolnile svoje skupne dolžnosti, katastr. občinam bi se pa nikakor ne kratila avtonomija.

Naj se še omeni, da se ne dajo posamezno na-šteti in prečniti ona opravila lastnega delokroga, ka-tera zadevajo skupne interese združenih občin in spa-dajo tedaj v županijsko področje, mti ne ona, katera zadevajo izključljivo interese katastr. občin in so dosledno njim izročena; pa to nič ne dé, občine bodo uže same ločile obe vrsti opravil in našle mejo svojega področja. Morebitne prepričati pa, zarad ka-terih bi se ne mogla porazumeti županijski zastop in zastop katastr. občine, bi rešil deželni odbor.

To so razlogi, na katere se naslanja postava 20. Decembra 1868. zastran združenja občin na Goriskem. Prihodnjič priobčimo še one, s katerimi je zborov od-sek letos podpiral svoj predlog zastran ustanovitve večih županij.

Dopisi.

Iz Kanakkega 10. februarija. [Izv. dop.] Toži se sploh, da peša socialno življenje v malih mestih in tr-govih in to zaradi mnogih uzrokov, izmej katerih nij menda najmanjši ta, da v takih krajih navadno vsak kolikaj višje stoječi nižjemu čez ramena gleda, da se uradnik ogiba trgovca in obrtnika, da se nekaka eks-klusivnost vriva mej stanove in da se stroge meje de-lajo mej gospodi in „purgarji“, kar se pa navadno začinja pri gospoh in „purgarjah“, katere znajo na podlagi novomodne etikete natančno ločiti, koliko sto-

pomikati, pridržata v vas dva jezdeca, poganjaje utru-dena konja z bičem in z ostrogami; ne da bi obstala, kričita kmetom, da-li so videli kakega ubežnika mimo iti. Ko ti odgovoré, da ne, jim rečeta: Ako ga vi-dite, vjemite ga, pa ga obesite, tu je prusk ogleduh.

— Prus! ponavljajo osupnjeni kmetje . . . Prus na Francoskem!

Eden jezdec je pogleda čez ramo: Nevedeži, ali vam je neznano, da smo tepeni, povsodi tepeni, in da sovražnik proti Parizu gré.

Ogleduha vaščani nijso videli; toda strašna novica, ki sta jo prinesla njegova preganjalca, nij dala to noč nijnemu očesu miru.

— Ta prekleta vlada nas je pogubila! so se o-glašali domoljubi iz krčme, ki so bili pripravljani, v svoji pravični jezi podaviti velike grešnike, kakor mirne prebivalce svoje vasi.

Večina je bila preveč zbegana, da bi jej bila mari vlada, ali pa ti socialistični patrijoti. Vsi so mislili samo to, kaj počno vaški dečki, kateri so šli v vojsko.

— Ah! reče Reine-Alix, iz ljubezni do dobička smo prodali mleko, jajca, sočivje in vse sadje temu Parizu, ki je vse kupoval. To nij bilo prav . . . Zdaj se bomo morali pokoriti.

(Dalje prih.)

pinj sme po vsej pravici nos više obešati ena od druge.

Pri nas je pa še mnogo drugih razlogov, zaradi katerih je postal naš tig mrtvo, gnjilo gnezdo. Demoralisacija se je jela tu širiti in šopiriti v mnogih obli-kah in govori se tajno, pa če dalje glasnejše in očit-nejše o takih dejanjih, ki se mej nami doprinašajo, da človeku o njih slišati, kar lasje po konec stojé in da se nam nehoté vriva misel, ka ima boginja pra-vice pri nas posebno trdno zavezani očesi. Tudi narodno teugatstvo se še skrivaj potika po kanalskih kotih in napenja zaduje svoje sile, pa menda samo ne ve v kak nameu, — dobro je, da si ne drzne več tako demonstrativno na dan, kakor v preteklih letih.

Pri takih žalostnih razmerah, je posebne hvale vredno, ako se peščica zdravih, narodnih elementov zvesto skupaj drži in na them goji in neti ono sveto isto, katera ne sme nikdar in nikdar več na Sloven-skem ugasti. In te zdrave, rodoljubne elemente imamo v naših vrlih deklamatorkah in gledališčnih igral-kah, v naših pevcih in predstavljavcih.

Preteklo nedejje so nam zopet jasno dokazali, kake lepe talente imajo mej seboj in kako vrlo na-predujejo. Ne bəm imenoval oseb niti hvahil izvršitve posameznih toček, le to porečem, da je bila beseda po-sebno lepa in da se da od moči, katere so sodelovale, še mnogo pričakovati. Le srčno in veselo naprej!

Združenje občin v velike županije je tudi na Ka-nalskem postalo predmet živahnih razgovorov. Jaz ne morem izraziti javnega mnenja o tej zadevi, ker ne vem, ali bi se oziral na glas inteligentnejšega dela tukajšnjih prebivalcev, ali bi pa poslušal priprostega kmeta. Pa tudi mej temi samimi in onimi je mnenje razcepljeno.

To sem poizvedel, da se Ročinjci zelo branijo zveze s Kanalom in enako tudi Avčanje. Kalška občina bi se pa nikakor ne hotela pridružiti Banjšicam sv. Duha, tako da bi zadnja sedež bila županije. Kanalci sami se tudi nič kaj ne veselé zveze z Ročinjcem in z Avči, najrajši bi se pa otresli Vrhovcev, kateri jim nekda mnogo preglavice delajo. Na Vrhju sto si namreč v laseh dve stranki, kateri se noprerehoma preganjati; obe skupaj se pa uže dolgo bojujeji z Batovci zaradi neke peti in prišlo je, kakor smo o svojem času po-ročali, do resnega tepeža. Glavni uzrok takih domačih preprirov je pa — trmoglavost, in s trmoglavci upravljati je presneto sitno. Zato bi menda Kanalci prav radi Vrhovce žrtvovali Banjškarjem.

V Ajbi imajo uže nekoliko časa nekako anarhijo. Volitve so bile uže davno, a ker nij prepričnost zarad enega izvoljenca še dognana, naj se še volil nov žu-pan, stari pa, kateremu je triletna doba uže pred letom dnij iztekla, neče več županovati — in tako je občina brez domače vlado. Take prepriosti bi se morale pač po najkrajši poti poravnati.

Županiji Deskle in Anhovo ste v vednih zadregah zarad tajnikov; tako si je morala na pr. prva najeti tacega, kateri nij zmožen slovensko pisati in za to se pisari v Deskleu po nemško: p a k a k o! Deskelsko županstvo se menda ne spominja več, kakošni prepri so bili nastali mej tamošnjimi občinarji prav zaradi tega, ker je bil nek zapisnik zadevajoč razdelitev obč. zemljišč spisan v tujem jeziku? Pa kaj pomaga, nij ga dobiti sposobnega tajnika za pičlo plačilo.

Take razmere so najsičajnejši dokaz, kako potrebno je združenje občin v večje županije, naj se uže dožene tako ali tako. Tukaj naj samo še zabilježim mnenje, katero sem slišal in se mi je pametno zdelo o zdru-ženju občin kanalskega okraja; tako je le: Deskle in Anhovo naj se pridružite Kanalu, kler bo sedež žu-panije. Kanalska Idrija naj se z Ajbo vred zedinijo z Ročinjcem in Doblarjem in selež županije naj bo v Ročinjci. Kal, Banjšice sv. Duha in Avče naj sestav-ljajo eno županijo s sedežem v Avči. Lokovec naj spada po zborovem predlogu k Čepovanu, Banjšice sv. Lovreuca pa naj se pridružijo Grgarji oziroma Solkanu. Tako bi morda ne bilo napačno.

V Ljubljani 10. febr. [Izv. dop.] (Občini zbor narodne tiskarne) je bil 8. t. m. v Ljubljani. Udeležilo se ga je 26 akcijonarjev, ki so zastopali 189 akcij. Vseh akcij pa je dozdej uže 454 oddanih. Na dnevnem redu je bila edina bilanca, ker drugi dve točki je odbor občnim zborom z dnevnega reda zbrisal. Bilanca kaže, da društvo stoji na dobrih nogah.

Klerikalci so uže celo leto po vseh svojih listih in z vsemi pošteniimi i nepošteniimi sredstvi zoper na-rodno tiskarno rogovlili. Sicer jim za tiskarno nij toliko maro, a ti ljudje dobro vedo, da bistveni del tega akcijskega društva je „Slovenski narod“, časopis, ki je huje peče in katerega huje sovraže, nego vse židovske in nemškutarske listé. Njemu, ne toliko na-rodni tiskarni velja njih opravlanje in črtnjenje. „Den Sack schlägt man, den Esel meint man“. Vse leto so kričali po svojih glasilih, da pri občnem zboru — „bo vsega konec“, pošujali so panflete zoper narodno ti-skarno po deželi, lovili so akcije in pooblastila s pi-smi in telegrami. Vsled tega bi bil človek pričakoval, da bode vse črno klerikalcev udeležilo se občnega zbora, gder bodo „Slovenski narod“ zadušili in „Slo-

venca" na njegovo mesto posadili. A glej, bilo je vse drugače. Prišel je Klun, prišel tudi dr. Poklukar k običnemu zboru rogovolit, a le malo čredo svojih ovčic sta pripeljala soboj. Znaná „klerikalna krta“, Ravnikar in Žagar, ki sta v pamfletih zoper narodno tiskarno rila, si niti blizu nujsta upala. Klun pa je imel danes posebno smolo. Gg. Grašelli, Precin predsednik dr. Ahačič so njegovo trjeme očitno na laž postavili. Po precej ostri debati in po odkriti izjavi g. Zvanuta in g. dr. Radeja, da liberalci so za to narodno tiskarno osnovati, da morejo dnevnik „Slovenski narod“ vzdrževati, a ne za to, da bi od tiskarničnih dohodkov velike obresti vlekli, se predložena bilanca sprejme s 154 glasovi zoper 35 glasov. Zoper bilanco so glasovali: Stolni kaplan Klun 16 akcij, oskrbnik Tekalčič 1 akcija, dr. Poklukar 12 akcij; prof. Vavru 2 akcij, doktor Žuga 1 akcija, župnik Ripšl 1 akcija, prof. Pleteršnik 2 akcij. Teh ubogih 35 glasov, to je vse, kar so klerikalci z enoletnim bobnanjem zoper narodno tiskarno skupaj spravili mogli. Konečno obični zbor g. predsedniku dr. Ahačiču in g. podpredsedniku dr. Mošetetu izreče glasno hvalo za njihov trud.

V Ljubljani 10. jan. [Izv. dop.] (Prvaški očalec pro domo sua. — Iz devete dežele. — Dr. Bleiweis.) Kako milovanja vredni so naši klerikalni prvaki v svojem dejanju i nehanju, kako malo izbirčni so v sredstvih takrat, kadar morejo črati nasprotno jim narodno liberalno stranko i njena glasila, to nam prav bistro kaže ta-le dogodba.

G. Š. Z., trgovec v Krškem, znan domoljub, je bil več let naročen na „Novice“. Prv d novim letom pa ta poštnjak naznanil noviški administraciji, da mu nij več treba „Novic“ pošljati, ker mu „Slovenski narod“ zadostuje. Čez par dnij prejme g. Š. Z. to-le auonimno listico:

„Iz Ljubljane.“

„Kdor ne naroči, ne dobi, kajti „Nov.“ niso „Nar.“, ki se ljudem silí. Če vam ne dopadajo več, je to, da vam ni za različno podučevanje mar, ampak za skandale.“

„Dober tek!“

A. M.“

Jasno kakor beli dan je, da ta karta od nikoder drugod ne izhaja nego iz administracije Bleiweissovih „Novic“, kajti gdo drug bi se v Ljubljani (listnica ima kolek ljubljanske pošte 31. dec.) za to brigal, ali je g. Š. Z. na „Novice“ naročen ali ne, nego noviška administracija. Da, gdo drug bi celo v Ljubljani mogel vedeti, da g. Š. Z. „Novic“ neče več prejemati, nego ta? Kako slabo se mora torej „Novicam“ goditi, če uže po prelepem vzgledu fakiške „revolver-presse“ svoje bivše naročnike psujejo!

A stvar ima še drugo, jako pikantno plat! G. Š. Z. je omenjeno listnico v Ljubljano poslal in tukaj so možje, ki Bleiweissovo pisavo prav dobro poznajo, soglasno izrekli, ka te brezima e listnice noben drug človek nij pisal, nego sam prvaški očak dr. JANEZ BLEIWEISS! . . . Milo se skoro človeku stori premišljujočemu, da dr. Bleiweis, mož, ki bi tako lahko nedotakljiv in vzvišen nad nami vsemi stal ter se v svitu in solncu svoje slave grl, na svoja stara leta v svoji slepi zagrizeni strasti tako malostna sredstva rabi, da bi svoj od dne do dne huje propadajoči list pogina otel. Ne dr. Bleiweis, neg narodni liberalci nasproti takemu perfidnemu sumničanju od Bleiweissove strani proste duše lahko pravijo: „Dober tek!“

Ker vam baš lepe pravljice pripovedujem, naj vam poročam še eno, pa iz devete dežele.

Tam v daljni deveti deželi stoji slavno mesto Abdera, ki je neki naši beli Ljubljani podobno kakor jace jajcu. To mesto ima tudi svoje gledališče, čigar gospodarstvo oskrbuje collegium najslavnijših abderitov. Za svoj trud vlečejo ti možje vsak po 1000 goldinarjev na leto. Slavni italijanski igralec Ernesto Rossi hoče na svojem svetovnem potovanju se svojo družbo tudi v deveto deželo priti ter v abderitskem gledališču par večerov igrati. Prosi torej omenjeni collegium 5 slavnih Abderitov, da bi mu za te večere gledališče brezplačno prepustili. Ernesto Rossi? — Gdo je ta človek? — Tako ugibljejo slavni Abderiti ter naposled ukretno, ka mora Ernesto Rossi kak navaden čarovnik biti, ki o kmetških semnjih v deveti deželi po napeti vrvi plešejo, ogenj zro, po nožeh hodijo in kozarce zobljejo. Poslali so mu torej pismo, v katerem pravijo, ka mu gledališča ne prepuste drugače, nego če 10% vstopnina slavnim Abderitcm odstopi. Ko je slavni italijanski umetelnik to pismo prejel, ga je neki za vselej minilo veselje potovati v deveto deželo mej slavne Abderite.

Dr. Bleiweissa, ki je opravljal službo dež. živinskega zdravnika je vlada te dni upokojila. Dr. Bleiweis je namreč mislil, da služi uže 40 let, prosil je torej vlado, da ga penzionira; a vlada je bila tako malostna, da dr. Bleiweissu nij ustela tistih let, katera je prebil kot asistent na dunajskem živinozdravniškem institutu, ter mu privolila samo 7/8 pokojnine.

Politični pregled.

V državnem zboru je bila te dni sprejeta postava zaradi odpravljaja kolektivnine pri časniških naznanilih. Fuxov predlog, da se odpravi tudi novinarski kolek je uže natanjko preudarjen v dotičnem odseku in pride te dni pred državni zbor, in se je nadejati, da bo večina glasovala za odpravo tega koleka in da bo novinarstvo oproščeno tega velicega bremena v kljub protivanju ministra Depretisa. Le škoda, da bo ta postava še le drugo leto in ne precej veljala, kakor je to pri drugih postavah običajno.

Konfesionalne postave delajo zdaj preglavico našim fevdalcem in klerikalcem; sliši se, da bodo vsi avstrijski škofje osobno stopili pred cesarja in ga prosili, da ukaže ministrom nazaj vzeti dotične predloge. Česki klerikalci in fevdalci so imeli te dni v Pragi posvetovanje, kako bi najuspešnejše nasprotovali tem postavam. „Vaterland“ glasilo pravne stranke je celo poskusil pridobiti dunajske delalce na svojo stran, in obrniti v svojo korist nezadovoljnost tega stanu rožljaje v resnici uže z rujavim mečem, kar naenkrat pa se oglasijo delalci v svojem glasilu, da oni nočejo nič vedeti o zvezi s Vaterlandovci in da so nastopili drugo postavno pot — pot peticije na državni zbor. Vkljub vsej agitaciji dela odsek državnega odbora neprenehoma in sicer tajno, tako da se nič ne izvê, kaj se tam obravnava in v kratkem času pridejo dotične postave pred državni zbor in kakor se sliši jih je odsek še celo predrugačil v bolj odločnem zmislu, kakor jih je ministerstvo predložilo.

Cesar je te dni pisal ministerstvu pismo, v katerem ga hvali, da je na vso moč delalo za popboljšanje slabega gospodarskega stanja po celej Avstriji in ukaže ministertvu, da predlaga drž. zboru mnogo javnih del in zidanje poslopij, ki so v gospodarstvenem obziru potrebna.

Ministerstvo je drž. zboru predložilo več postav o zidanju mnogih železnic v raznih kronovinah; le naše predelske železnice neče biti na dan. Mi ubogi Primorci smo zmerom najzadnji. Ker zdaj izteče termin, do katerega ima vlada nasproti društvu južne železnice pravico, zidati južni železnici konkurenčno črto in kmalo tudi pride čas, do katerega mora južna železnica novo luko v Trstu izdelati, ker pa vlada in južna železnica dozdej še nijste dovršile vsaka svoje naloge, ste se pogodili, da se oba termina zdaljšata za 7 let, do katere dobe se ima eno in drugo zgoditi in je ministerstvo drž. zboru predložilo dotično postavo. Iz tega je tedaj soditi, da vlada misli še nekoliko let zavleči tako važno vprašanje predelske železnice, če si naši poslanci v drž. zboru mej drugimi poslanci ne pridobé toliko podpore, da na ministerstvo lahko pritiskajo. Čuje se, da se mej drž. poslanci snuje klub slovanskih poslancev, ker kakor Slovenci, tako tudi Moravci nečejo pristopiti k pravni stranki.

V budgetovem odseku se je sprejela resolucija; naj se vlada povabi, da v Galiciji Rusinom in v Dalmaciji Hrvatom srednje šole uredi v zmislu §. 19. osnovnih postav. Mi Slovenci pa nijsmo še na vrsto prišli, da bi uživali pravice, katere nam podeluje omenjeni §. Sicer se je nadejati, da naši poslanci, kadar pride ta reč v obravnavo tudi močno povzdignejo svoj glas.

11. t. m. meseca je naš cesar odpotoval v Petersburg. Vsi politiki ugibajo, kak pomen ima to potovanje; nam se pa zdi, da so taka potovanja gledé politike dostikrat neupliva. Politikiarji morajo računati z fakti: če bo naša notranja in zunanja, posebno orientalna politika Slovanom ugodna, bo Avstrija zmerom smela šteti na Rusko, drugače pa ne, ker dejanska politika nasproti Ruski to zahteva.

Ogrski politiki so uže v taki zadregi, da so mislili celo na razpuščenje ogrskega zbora in razpisanje novih volitev; a za zdaj so se še premislili in hočejo čakati, kaj bo rekel gospodarski odsek 22 udov, kateri se zdaj posvetuje o zdravilih za bolešno Ogrsko. Zbor je potrdil nek predlog ministerstva, da se na posodo vzame 25 milijonov gold. za dovršenje vzhodne železnice. Društvo te železnice je porabilo uže ves akcijski kapital, železnica pa še na pol nij dovršena. Lepa sleparija se je godila; kaj takega je le na Ogrskem

mogoče. Mej tem ko imajo Ogrji sami se seboj toliko opraviti, se pa Hrvatje pod banovim Mazuraničom prav dobro in mirno organizujejo. Oni dobé zdaj univerzo, katera bode središče jugoslovanske mladine; in zaradi tega je ona univerza pridobitek za vse Jugoslovane tedaj tudi za nas. — Vlada Mazuraničeva je srečna, pa Hrvatje so po dolgem boji tudi zaslužili tako vlado.

Srbski ministerski predsednik je na neko interpellacijo odgovoril, da bo vlada v prih. sesiji skupščini predložila postave o tiskovni svobodi, ministerski odgovornosti o reorganizaciji administracije in drugih več. Srbska tedaj koraka pogumno na potu napredka.

Mac Mahon je te dni govoril pomenljiv govor pri pariški kupčijski sodnji; on je rekel, da hoče septennat, ali sedajno vlado vzdržati torej republiko varovati in si zaupanje ljudstva z dejanji pridobiti. Ta govor je imel ugoden utis na ogromno večino francoskega ljudstva; samo legitimisti so strašno osupnjeni, ker so se baje prepričali, da se jim njih zlati gradovi zmerom bolj odmičejo, kakor fata morgana.

Španski pretendent don Karlos napreduje in žuga v nekem manifestu mestu Bilbao, da če se prostovoljno ne vda, ga bode pustil zrušiti v podrtine. To vam je krvoločan človek in uboga Španjska si ne upa spoditi enake dihurje iz dežele.

Škofa Ledechovskega je dala pruska vlada zapreti v Ostrovo in sicer v arest dolžnikov, ker se nij več pri njemu toliko našlo, da bi se pokrile vse globe, katere je bil obsojen plačati. Bismark je zeló zvita lesica; ne v državni zapor, ampak v zapor za dolžnike je poslal škofa, ki se nij hotel podvreči postavam; proces proti škofu pa bode še le zdaj začel.

Razne vesti.

Današnji list se je zbog nepričakovanih zadržkov za en dan zakasnil. — Nadejamo se, da nam naši čitatelji tega ne bodo v greh šteli.

(Iz državnega zbora.) V seji državnega zbora od 3. februvarija je podal poslanec baron Tacco to-le interpellacijo:

„Postava od 24. maja 1869. zastran uravnave zemljišnega davka pravi, da se bode s posebno postavo določilo, kako se imajo vsled nesreč zemljišni davki odpuščati.“

Take postave bi bilo tem bolje želeti, ker je toliko o tej zadevi obstoječih predpisov, ki se ne samo v posameznih kronovinah različno razlagajo in izvršujejo, ampak celo v posameznih okrajih. Gledé dalje na to, kar ukazuje postava od 24. maja 1869, da se ima kot podlaga zemljišnega davka ali kot tarifa pri vsaki posamezni vrsti obdelovanja smatrati tisti čisti dohodek, kateri se pokaže z ozirom na navadne spremembe v kmetijstvu in preudarjaje, da treba sedaj, ko se raziskuje in določa tarifa zemljišnega davka, vedeti, kaj pomeni v postavi „navadna sprememba“ in kaj „nesreča“ (Wechselfall und Unglücksfall) uprašamo podpisani gospoda finančnega ministra:

Kedaj namerava veleslavna vlada predložiti obljubljeno postavo, po kateri se imajo zastran nesreč odpuščati zemljišni davki?

Podpisanih je še 37 drugih poslancev mej njimi vsi slovenski.

V isti seji je grof Coronini izročil peticijo našega deželnega odbora, da se zopet sprejme v državni proračun navadni znesek za deželno šolsko svetovništvo v Gorici, kakor poprejanja leta. V seji 6. febr. je pa izročil peticijo v dosego predelske železnice.

(Iz Škarnia) se nam piše: Zopet smo imeli vesel dan. Naša čitalnica, ali bolje naši pevci so dali besedo. Beseda je bila v Segalovi dvorani in obnesla se je prav dobro. Posebno so nam dopadale Kocjančičeve pesni pod njegovim vodstvom. „Oblaček“ in „Njega nij“ ste bili za naša ušesa kaj posebnega. „Nezakonsko mater“ Maškovo, pela je gospodična Černigojeva prav gladko. Ista gospodična je tudi v igri „V Ljubljano jo dajmo“ svojo ulogo Rotilje kaj sprtno igrala. Nič manje se nijsto odlikovali v igri tercijalka Neža in Marica. Mirko je bil še le mlad zaljubljenec. Pavle, goranjski hlapec, se je pa vselej možko odrezal. Sploh imata Neža in Pavle v tej igri postranski, v hvaležni nalogi. Kat. Stančičeva je v isti večer neprimerno dobro tudi deklamovala, škoda je le, da ista deklamacija nij bilo za kam občinstvo.

Po besedi smo tombolo igrali, in po tem smo še po domače zasukali. To je bil lep večer, a nekaj smo pogrešali, možakov, kmečkih, pravih možakov smo

pogrešali. Naj bi snovatelj: „besed“ v bodoče gledali tudi na to, da bi k veseliam le odraščeno občinstvo vabil, ne pa otroke.

(**Tatvina.**) 9. febr. so neznani tatovi ulomili v stoprv pred mesecem otvoreno mesnico necega nepremožnega mesarja v strauski ulici sv. Janeza. Pobrali so vse, kar so našli: nekaj čez 30 funt. klobas, več kosov mesa in teletine in okolo 7 for. denarja. Pust je, in o pustu si vsak kaj masnejga privošči, nego suho — polento!

(**Unesrečenje.**) Piše se Slov. Nar. 8. febr.: Včeraj so našli v Soči poleg Standrža mrtvo truplo nepoznate stare žene. Ljudje sicer pravijo, ka je bila nekolično blazna beračica s Krasu. Si je li nesrečnica prostovoljno ali po nesreči življenje končala, to nij še znano. Sklepali bi se sicer dalo, ka je čez strman Sočin breg po nesreči v vožo pala, ker je imela v obeh rocih polno drobnega kamenja, po katerim je menda grabila, hotela se oteti. Prenesli so jo od tam v kapelo standrškega mirodvoru, kder jo bodo zakopali, ne da bi se bilo ondašnje županstvo potrudilo na mesto, kder se je nesreča godila, komisijo zahtevati. Ali se morda slavnemu županstvu ne zoi truda vredno v takih slučajih pravici sporočiti, ka? Ali nij to njegova dolžnost?

(**Rojanska čitalnica**) je — kakor se nam piše — napravila 1. febr. veselico z igro in deklamacijo v spomin pesnika Vodnika. Igra „Reven poet“ se je igrala prav izvrstno. Kar nas je pak najbolj veselilo, bilo je to, da so se udeležili te svečanosti tudi vrli pevci iz Boljunca isterskega okraja, ki so krasno pevali slovenske melodije. Pevski zbor rojanski je bil nekdanj izvrsten — zdaj pak se je popolnem izneveril slovenski reči, kar je žalostno in narodnemu napredku škodljivo.

(**Hoffmann v. Fallersleben.**) sloveč in priljubljen nemšk pesnik, ki je pred kakimi 14 dnevi umrl, je bil pisal v svojem dnevniku o družicini, ki jo je na Dunaji imel: „Prva pot, ko ustanem, je v biblijoteko. Kopitar me sprejema prijazno; držaje se pod pazduho hodiva po dvorani, ter se pomenkujeva o najinem veselji in trpljenji, kakoršno imajo le biblijotekarni uradniki. Kopitar je vesel, odkritosrčen in prijazen. Peljal me je večkrat v svojo družicino „k belemu volku“. Tam sem še večkrat pogovarjal z Vukom Štefanovičem Karadžičem, tudi Hormayer, Eudlicher in Panovka so včasih prišli tja, vselej pa prof. Jenko. Okolo Kopitarja so se zbirali vsi tuji učenjaki, posebno Slovani.“ Sl. N.

(**Na dunajski univerzi**) je bilo 1. 1873. študentov vkup 7198, na tehniki pak 1076.

(**Odbor Soče**) se je denes ustanovil; za podpredsednika sta izvoljna dr. Jakopič in Viktor Doleneč, oba ta gospoda opravljata tudi tajništvo in Faganel je demarničar. Sklenil je tudi odbor, da se ima na dnevni red prih. obnena zboru postaviti posvetovanje in eventuelna volitev enega kandidata za uda dež. komisije za uredbo davka namesto umrlega uda te komisije, g. F. Poljšaka iz Šmarj.

(**† g. France Poljšak**) župan v Šmarjah in ud dež. komisije za uravnavo davka, je te dni v gospodu zaspal; bil je pameten, pravičen mož, dober gospodar in dober župan: Dasiravno nij bil odločen narodnjak, še manje pa privrženec, naše stranke, ampak skoz in skoz vladni privrženec navajen služiti birokratizmu, ne moremo si kaj, da ne bi izrekli svoje žalovanje za takim možem. Bodi mu zemljica lahka.

(**Razpis.**) Z državno podporo e. k. kmetijskega ministerstva, namenjeno v pospeševanje sviloreje, more tudi letos naše kmetijsko društvo podeliti 3 stipendije po 100 fr. za one kmetovalce, ki želijo obiskovati sviloprejsko podučevanje na e. kr. poskuševališči za svilorejo v Gorici: Dotični poduk bo meseca marea.

Stipendisti dobe od društva tudi vse potrebne priprave za mikroskopične preiskave in nijnajo drugih stroškov, kakor 10 gold. katera imajo plačati kot šolnino. Prošnje imajo vložiti pri podpisnanemu predsedništvu do 20. februvarija t. l. V prošujah mora biti dokazana sposobnost za take študije in domačinstvo v tej deželi. C. k. kmetijsko društvo v Gorici.

(**Poziv.**) Tudi letos se bo na našem e. k. svilorejskem poskuševališči podučevalo v sviloreji. Poduk bo obsegal: anatomijo (razstlesovanje) sviloprejk; znanstveni navod k umni izreji sviloprejk; popis vseh boleznj sviloprejk in sredstva proti boleznim; odgojevanje in oskrbovanje murbovega drevja. Za praktično razkaze bodo služile zgledne izreje sviloprejk. Da morejo udeležiti se podučevanja tudi praktični svilorejci, bo začetek letošnjega podučevanja uže meseca marea, tako da bodo gospodarji uže doma, ko se bo pričela izreja sviloprejk.

Vpisovanje bo trajalo do 1. marea in vodstvo poskuševališča je pripravljeno postreči z obš. pojasnili.

Pogoji za sprejemanje so: Praktična izurjenost v izreji sviloprejk; 2. Primerna znanstvena izobrazenost.

Kedor želi poduka samo o mikroskopu, more to tudi storiti in plača le 5 gold. šolnino.

C. kr. poskuševališče za svilorejo v Gorici.

Vabilo k veselici, katero napravi „Sokol vipavski“ due 15. svečana t. l. v čitalnični dvorani. Program: 1. „Stopaj komičen“, možki zbor, zložil Jul. Otto. 2. „Nevem“. Burka v 1 dejanji. Osebe: Črne, Dihur, Nevem. 3. „Danica“, bariton-solo in brenciči zbor, zložil dr. Ipavec. 4. Deklamacija. 5. „Na vlast“, za krepke zbor, zložil Jelen. 6. „Odvetniki“, opereta. 7. „Venec narodnih pesnij“, poje zbor. 8. „Strast in krepost“. Igra v enem dejanji. Osebe: Doktor Slavomil. Tonče Lončič, Lovre Pešan, Miha Črne, študenti Mica, sestra Lončičeva. Ema. Muožina študentov. Med posameznimi točkami in pri plesu svira godba g. Bernt-a. Vstopnina k besedi 20 kr. — Sedež 20 kr. — K plesu 1 gl. za gospode. Družabniki „Sokola“ so vstopnina k besedi prosti. Začetek točno ob pol sedmi uri zvečer. K tej veselici vse narodno občinstvo u-ljudno vabi **Sokolov odbor.**

(**Predsednik**) hravatskega društva Danice v Gradci poslal nam je to le pismo:

Gospodine uredničel! U tjedniku „Soča“ od 5. veljače t. g. nalazi se izvoran dopis iz Gradca od 27. siečnja, u kom se opisuje zabava, što ju priredi za slavl-djake viših škola v Gradcu srbsko literarno društvo Sokol.

U istom dopisu, neznamo zašto, krivo izviestuje dopisnik, kad kaže: „Pri tej priloznosti imeli smo priliko opazovali dve reči. Pervič: bratje Hrvati se neso udeležili te svečanosti, imeli so svoj shod. Zakaj nije težko uganut.“ itd.

Ova izrieka, kojoj je tendencija predstaviti nas s ve Hrvate vstalim južnim Slavjanom kao sebičnjake i preziratelje, što slavjansko, jeste koli neistinita, toli i zlobna; jer se mogao dopisnik osvjedočiti, kas što su se i ostali nepristrani, da se je hrvatsko literarno društvo (Danica,) koju je dinnu slavjansko društvo v Gradcu kao takovo i poznavaju, odazvala pozivu bratje Srba, te in corpore toj zabavi prisustvovala, da je njoj kao i vstalim slovanskim društvam bilo posebno mjesto priredjeno i nazdravljeno.

Takova tendenciozna potvaranja mi odbijamo, ter javno izpovjedamo, da hrvatsko literarno društvo (Danica) nje nikada zamislila niti gojilo ideje po druje Jugoslavjane mrzke i neprijateljene, dočim za druge političke sekte mi neodgovaramo.

Pr. mite izraz mog osobitog poštovanja.

(**Nova brošura**) Našim čitateljem po izvrstnih člankih v „Soči“ znani Lucanus je izdelal izvrstno brošuro o predelski železnici. Ta brošura natančno osvjetuje zgodovino naše kronovine iz starodavnih časov do denes in sploh klimatične, geografične, gospodarške, kulturne in vse druge znamenje goriske grofije; zraven tega pa z neovrzhljivimi dati kaže, kako potrebna je predeiska železnica ne samo naši kronovini, ampak še bolj Trstu in najbolj c-li državi, ker bi vezula glavni del Evrope, posebno pa Anglijo po najkračji poti z Indijo in bi postala glavna črta svetovnega prometa.

Res je, da izvrstni pisatelj z ostrim peresom bica nekatere gospode, ki so se s koncessijami okoristiti in še bolj državno sistemo, po kateri so mejne dežele, posebno pa Primorska, bila od nekdanj zanemarjene; toda vse kar je Lucanus pisal, je žalibože le velika resnica, zarad katere uže stoletja zdihuje naša dežela v najhujših stiskah.

Zanimiv je posebno oni passus, v katerem Lucanus ljubljanskega V. C. Supana s lastnimi b-sedami pobija in označi vse maneve tržaških in ljubljanskih konsortlerjev ložke železnice. Temeljiti, po statistiki in natančnih studijah pridobljeni dokazi morajo prepričati vsacega in tudi na dunajske poslance ne boče brez posebnega utisa ostali. Iz kratka brošura Lucanusova, katera se zdaj tiska in pride na svitlo v soboto, je dovršeno obširno delo in gotovo najboljše od vseh dozdanj o tej reči poznanih; obsega 24 strani velike osmerke in stane 50 soldov brez poštnine, Kedor hoče kaj zanimivega in jako podučljivega čitati, naj seze po njej. Čisti dohodek je namenjen neki blagodušni napravi. Kdor želi brošuro precej prijeto, naj se obrne do našega uredništva.

(**Nasledki brutalne pridige.**) Kakor se nam poroča iz Kostanjevce, so nekatere ženske in tudi en možki zarad rabuke, katera je nastala v ondotni cerkvi vsled pridige g. vikarja (glej poslanice na zadnji strani) zbolele, in prava sreča je, da nij uže mej pridigo nastal hud tepež; v Kostanjevci je uže razdražba tako daleč prišla, da so nekteri podpihovani ljudje celo enemu sosrenjčanu podrli nekoliko zida ene ograde. Kam to pride, če oblastnje hitro ne včinjijo potrebnege! Sliši se, da je župan, g. Trampuž uže vložil tožbo proti g. vikarju; kateri po svoji strasti pada iz ene zanke v drugo. Čudno obnašanje in znamenje časa to!

(**Nov list.**) G. Giovanni Vogrič, beneški Slovenec, misli izdavat v Vidnu nov tednik v laškem jeziku. Ime mu boče „L' esaminatore friulano“. Namen lista boče pobijati krive principe brezdomovinskega klerikalizma. Geslo mu je: Super omnia vincit veritas.

Poslanice.*)

Gospodu dopisniku „na levem bregu Soče“ na znanje, kako so naš gospod vikar v nedeljo 1. t. m. v cerkvi iz prižnice govorili in v prevdarek, kako daleč smo uže prišli; eva V in odbitek pridige:

„Tista sakramenska k. a., katera sop't prvi, da sem jo jez hotel pobiti in da sem ji devištvu po sili vzel. In sop't v ponedeljek je peljal župan tistega k. a. v Gorico, da naj me gre tožit k enemu gospodu. Tdaj jaz rečem v pričlo vseh Vas, da naš župan je župan k. b in k. a. jev in jez ga nijnam za župana. In ti prokleta duša, ako si tukaj povej, ali sem jez oče; ako si tukaj povej sakramenska duša; z menoj nisi, z onim nisi, ali si od svetega duha? Jez sem kompljen, jez sem zgubil čast, denar, in tukaj sem kakor Kristus; ubite me, tukaj sem, in tisti norec od fujmoštra, namesto da bi poslal meni tisto tožbo, ko ste me šli tožit olborniki, poslal jo je škofijstvu“. Pri tej priliki si je č. g. V. srajco trgaj, štolo v stran vrzel in nadalje govoril: „ako mi vsi Vi ne pomagat“, sem proč; jez grem proč, ne mašujem več“.

Na to se kar naenkrat vzdigne v cerkvi velik krik in nekteri možje so zgrabili v sredi cerkve tisto deklino in so na glas, kakor v krčmi, preklinjali ter jo iz cerkve vlekli in s petami bili; tudi župana in njegovega sina so hoteli prijeto, pa ta dva, videč nevarnost, sta iz cerkve pobegnula.

To vse se je godilo na Krasu v katoliški cerkvi; jaz sem tožbo vložil in reč zna ineti še prav hude nasledke, če ne bo konec tega pohujšanja, katerega so neke duh. oblastnje dosti krive.

V Kostanjevci 1. febr. 1874.

France Trampuž 1 r.

Č. g. J. Visentini v Kostanjevci!

Na Vaše poslano v zadnji šte. „Soče“ odgovarjam sledeče:

Nij res, da je bila M. T. samo do 10. januarja 1872. pri Vas in da po tem je nij bilo več na Vaše stanovanje; iz službe je sicer stopila tisti čas, toda jez si smam dokazati, da je po tem še večkrat hodila v kaplanijo in natančno je meni in drugim znano, da je bila zadnjkrat pri Vas 16. junja 1873. namreč nekoliko časa poprej, ko je ona meni naznanila, da ste ji Vi devištvu vzeli.

Tdaj je Vaše vpiranje na date le prah v oči. — Da Vas je M. T. v resnici dolžila in da je zadržaj svojega poslanega v zadnji šte. „Soče“ resničen, si upam do pičice dokazati po pričah, in kakor hitro Vam ona trdi (in to še zmerom), da ste ji Vi venec vzeli, da se iz tega tudi drugo izpeljati, ker vse drugo je nasledek prvoga.

Vse kar pišete o svedočanstvu, da je M. T. rekla, da je sem jez oče itd. je velika laž. Vi ste 22. januarja 1874. prišli z nekimi pajdaši Vaše baže v hišo M. T. in jo prav po telovajsko primorali k izreku, da Vi niste oče, na kar ste še dostavili: „Če niji bila tako govorila, sem Te jez bil ustrel“. Na tak način ubogo deklè nij moglo resnico govoriti, to bo vsak spoznal. Ker pa uže ravno o tem govorim, Vas uprašam: zakaj ste M. T., ko je hotela spovedati se v Brstovici zapeljili iz cerkve, rekoč da nočete, da hodi k domačim gospodom k spovedi, ampak da naj gre k kapucnom v Gorico, češ, da domači gospodje Vas sicer ne bodo ovadili, ampak da Vas bodo grlo gledali? Kaj pomeuja to?

Konečno me veseli, da ste me tožili, ker bom imel prihko, Vam vse, kar sem trdil in trdim do groba, le še sijajne dokazati.

V Kostanjevci 9. febr. 1874.

Sebastian Urdib 1 r.

*) Uredništvo nij odgovorno ne za obliko, ne za zadržaj.

Na prodaj

en vinograd z enim kosem lepega gozda imenovan Starnodevšče in Sternic cel ali v kosah blizo **Rihenberka** v osezku 27 njiv, bivši posestvo **Janeza pl. Falich-a** iz Rihenberga. — Kedar hoče kupiti imenovano zemljišče **celo ali samo 1 kos** naj se precej obrne na g. **Franceta Kerk-a v Gorici**, ali pa **do uredništva našega lista.**